

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR**

1995-yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

**2024/3--SON
ILOVA TO'PLAM**

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

Sh. T.Axmadjonova	Interpretation of the study of speech styles in uzbek linguistics.....	983
Sh. T.Axmadjonova	A study on the characteristics and types of public speaking in english.....	986
Sh. Sh.Dadabayeva	Expression of comparative relation in language.....	990
N.X.Alieva	Evolution of new phraseological units in the era of digitization.....	997
I.M.Jo'rayev	Jadid adabiyotida oila va jamiyat taqdiri masalasi.....	1001
O.Q.Xasanova	Til o'rganuvchilarning xatolarini to'g'rilashda o'yinlardan foydalanishning didaktik ahamiyati.....	1005
И.Ф.Порубай	Рассмотрение языка сферы автоспорта как профессионального языка.....	1010
D. Sh.Rasulova, N.R.Gafurova	Gender study of forms of references in english languages.....	1019
N.R.Gafurova, O'.I.Xomidova	Linguistic and cultural analysis of lexemes expressing tradition in english and uzbek languages.....	1023
I.M.Qo'chqarov	Methods of teaching english.....	1028
N.Z.Axmadjonov	Nemis tili biznes nutqiy aktida kechirim so'rashning semiotik xususiyatlari (Elektron xatlar misolida).....	1031
Z.M.Xalilova	Tilshunoslikda "Oila/Family" konseptining o'rganilishi.....	1036
G.R.Tashmatova	Роль интеграции предметного содержания и иностранного языка в формировании иноязычной коммуникативной компетенции студентов высших учебных заведений.....	1040
Sh.A.Nuraliyeva	Navoiyshunoslik taraqqiyotida Oybek ijodining o'rni.....	1044
Z.M.Abdullayev	Antroponimlarning egalik shakllari bilan qo'llanilishining etnolingvistik xususiyatlari (O'zbek va Nemis tillari antroponimlari misolida).....	1047
N.Z.Axmadjonov	Nutq aktlari va ularning klassifikatsiyasi.....	1050
D.X.Madazizova	Badiiy va turistik-reklama diskursida kontaminatsiya imkoniyatlari.....	1055
R.U.Axrorova	«Yosh» tushunchasining lingvistik talqini.....	1059
R.U.Axrorova, L.B.Ikromova	Adabiy asarlarda maqollarning o'rni.....	1064
A.Mamatova	Nemis tilida frazemalarning turli ma'noda qo'llanilishi.....	1069
A.Mamatova	Nemis tilida frazemalarning milliy-madaniy xususiyatlarining nutqiy tasnifi.....	1074
Sh.O.Abdiloyev	Nemis va tojik tillarida frazeologik birliklarni tasniflash masalasi haqida.....	1078
N.Q.Adamboeva	Xushmuomalalik kategoriyasini aksiolingvistik jihatdan tasniflash nazariyasi.....	1083
T.Z.Mingboyeva	The effects of societal expectations on character development in Jack London's novels.....	1087
D.R.Ubaydullayeva, F.S.Abduvaliyeva	Omma oldida nutq qilishdagi qo'rquv sabablari va yechimlari.....	1091
R.A.Ortiqov	Роль и значение компьютерных игр в образовании.....	1095

UO'K: 811.801.81.25

NEMIS VA TOJIK TILLARIDA FRAZEOLOGIK BIRLIKLARNI TASNIFLASH MASALASI HAQIDA**О КЛАССИФИКАЦИИ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ В НЕМЕЦКОМ И ТАДЖИКСКОМ ЯЗЫКАХ****ON CLASSIFICATION OF PHRASEOLOGICAL UNITS IN THE GERMAN AND TAJIK LANGUAGES****Abdiloyev Shavkatjon Oxonjonovich**

Farg'ona davlat universiteti, chet tillari kafedrasasi o'qituvchisi

Annotatsiya

Ma'lumki, frazeologik birliklarni o'rganish masalasi har doim tilshunos olimlar qiziqish markazida bo'lgan. Bu soha yetarlicha o'rganilgan bo'lishiga qaramay, turli tillardagi olimlar uning ayrim jihatlariga turlicha yondashadilar. Ushbu maqolada nemis va tojik tilshunosligida frazeologik birliklarning so'z turkumlariga ajratish mavzusida bir qancha tilshunos olimlar tomonidan ilgari surilgan nazariyalar haqida so'z yuritiladi. Ular nazariy jihatdan o'zaro juda yaqin bo'lishiga qaramay ba'zi jihatlardan keskin farq qiladi va bu farqni ko'rsatish uchun ular yetarli asoslar ko'rsatganlar. Maqoladan ko'zlangan maqsad frazeologik birliklarni tasniflashda qaysi olim qanday fikrda ekanligi ko'rsatishdir. Olib borilgan tadqiqot shuni ko'rsatdiki, tilshunoslikning bu mavzusida hali o'rganilmagan qirralari bo'lib, bu borada ancha izlanishlar olib borish mumkin. Qilingan ishlarni qiyoslash natijasida shu xulosaga kelish mumkinki, tasniflash masalasida, ayniqsa, A.V.Kunin nazariyasini qo'llash samaraliroq yordam berishi mumkin. Frazeologik birliklarni so'z turkumlari bo'yicha tasniflash borasida o'z qarashlarimizni bayon etish uchun, albatta, tilshunos olimlar fikrlari va qarashlariga tayandik.

Аннотация

Известно, что вопрос изучения фразеологизмов всегда находился в центре интереса лингвистов. Несмотря на то, что эта область достаточно изучена, исследователи разных языков имеют разные подходы к некоторым ее аспектам. В данной статье говорится о теориях, выдвинутых рядом лингвистов на тему разделения фразеологизмов на группы слов в немецком и таджикском языкознании. Хотя теоретически они очень близки друг к другу, в некоторых аспектах они резко различаются, и они дали достаточно оснований, чтобы показать это различие. Цель статьи – показать, что думает ученый о классификации фразеологизмов. Проведенное исследование показало, что в данной теме еще остаются неизученные аспекты языкознания и в этом направлении можно провести немало исследований. В результате сравнения проделанных работ можно сделать вывод, что применение теории А.В. Кунина может быть более эффективным в деле классификации. Конечно, мы опирались на мнения и взгляды лингвистов, выражая свои взгляды на классификацию фразеологизмов по группам слов.

Abstract

It is known that the issue of studying phraseological units has always been in the center of interest of linguists. Despite the fact that this field has been sufficiently studied, scholars of different languages have different approaches to some of its aspects. This article talks about the theories put forward by several linguists on the topic of dividing phraseological units into word groups in German and Tajik linguistics. Although they are theoretically very close to each other, they differ sharply in some aspects, and they have given sufficient reasons to show this difference. The aim of the article is to show what scientist thinks about the classification of phraseological units. The conducted research showed that there are still unexplored aspects of linguistics in this topic, and a lot of research can be done in this regard. As a result of the comparison of the works done, it can be concluded that the application of A.V. Kunin's theory can be more effective in the matter of classification. Of course, we relied on the opinions and views of linguists to express our views on the classification of phraseological units by word groups.

Kalit so'zlar: Tasnif, ko'chma ma'no, turg'un ibora, nominal, substantiv, stilistik, izofet, idioma, verbal.**Ключевые слова:** Классификация, переносное значение, устойчивое словосочетание, именная, предметная, стилистическая, изофетная, идиоматическая, глагольная.**Key words:** Classification, figurative meaning, fixed phrase, nominal, substantive, stylistic, isophet, idiom, verbal.

KIRISH

Bugungi jahon tilshunosligida frazeologik birliklarni tasniflash muammosi yetarli darajada o'rganilgan bo'lsa-da, uning tasniflashning yagona tamoyili hali ishlab chiqilmagan, ayrim jihatlari haligacha olimlarning diqqat markazidadir. Turli mualliflar tomonidan yozilgan nemis va tojik tillari frazeologik birliklarining nutq qismlariga nisbatan turli tasniflarini ko'rib chiqishni joiz deb topdik.

Frazeologizm tilshunoslikning serqirra sohalaridan biri hisoblanib, uni tadqiq etish va tasniflashda tilshunoslar tomonidan turli qarashlar va tavsiyalar berilgan. Frazeologik birliklarning gap bo'laklari bilan bog'lanishiga ko'ra ayrim tasniflarini ko'rib chiqamiz.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

O'rganilayotgan tillarning frazeologik tarkibini o'rganuvchilar orasida frazeologik birliklarning nutq bo'laklari bilan o'zaro bog'liqligiga ko'ra ko'plab tasniflari mavjud bo'lib, har bir tilda bunday birliklarning tarkibiga nisbatan turlicha qarashlar mavjud.

Rus tilshunosligida A.V. Molotkova, N.M. Shanskiyning tasniflari mashhur bo'lsa, nemis tilshunosligida Wotyak Barbara, E.A.Schwarz, Klappenbach Rut, Flaycher Wolfganagning, tojikshunoslikda N.Ma'sumiy, R.G'afforova, X.Jalilova tasniflari juda mashhurdir.

A.V.Molotkov mualliflik qilgan rus tilining frazeologik lug'ati so'zboshisida frazeologizmlar tarkibiga turli tasviriy nutq shakllari, murakkab bog'lovchilar, murakkab yuklamalar, tarkibiy atamalarni kiritgan. Umuman olganda, frazeologik birlik "ko'chma ma'noli so'z birikmasi", "idiomatik ma'noli turg'un ibora", "turg'un ibora" sifatida tavsiflanadi. Frazeologizmlar metaforik, obrazlilik va ekspressiv-emotsional ma'no berishi bilan ajralib turadi [5.9] Shu bilan birga olim frazeologik birliklarni ma'lum bir so'z turkumi asosida o'rganichni ma'qul ko'radi. Shu nuqtai nazardan u frazeologizmlarni nominal, og'zaki, sifatdosh, qo'shimcha, og'zaki-prepozitiv va kesimlik kabi sinflarga ajratadi[5.8].

Uning fikriga ko'ra, "Frazeologik birliklarning bir qancha leksik-grammatik kategoriyalari guruhlanadi. Bunda, albatta, tilda obyektiv mavjud bo'lgan va til tizimida o'zaro farqlanadigan frazeologik qatlam nazarda tutilmoqda." [5.127].

N.M. Shanskiy o'z tasnifini so'z turkumlari bo'yicha nutq qismlariga ko'ra o'z tasnifini taklif qiladi va ularni quyidagi yetti guruhga ajratadi:

1. Fe'lli;
2. O'tli;
3. Ravishli;
4. Sifatli;
5. Kesimli;
6. Modal so'zli;
7. Bog'lovchili [8, 47].

Olim tomonidan taklif bergan bu tasnif qiyosiy tahlil uchun ancha qulay hisoblanadi. A.I. Molotkov o'tli frazeologizmlarni "nominal"atamasi bilan bersa, N.M. Shanskiy bunda substantiv atamasini ishlatadi. Biz ham substantiv shaklida foydalanish ma'qulroq, deb o'ylaymiz.

Erxard Agrikola o'z lug'atining kirish qismida leksikografik ehtiyojlarga asoslangan semantik tasnifga ishora qiladi[5, p. 16-35].

U barcha ibora va iboralarni to'rtta katta guruhga ajratadi: 1) erkin so'z birikmalari (freie Wortverbindungen); 2) minimal barqaror ifodalar (Wortverbindungenning yo'qolishi); 3) turg'un iboralar (feste Wortverbindungen - Redewendungen und frazeologik Verbindungen) va 4) boshqa iboralar (andere Wortverbindungen).

Leyptsig universiteti professori Ulla Fiks frazeologik birliklarni tasniflashda semantik-sintaktik noaniqlikka asoslangan mutlaqo boshqacha yondashuvni taklif qiladi. V.Fiksning fikricha, "frazeologizmlar faqat gapda qo'llanishi mumkinligi sababli, tadqiqotning boshlang'ich nuqtasi fe'l bo'lishi kerak"[3, B. 222].

Xuddi shu davrning morfosintaktik tasnifi Xemnits texnologiya universiteti professori Anneli Rotkegel tomonidan ishlab chiqilgan bo'lib, u frazeologik birliklarning ikkita asosiy turini ajratib turadi va ularni barqaror sintagmalar - feste Syntagmen deb ataydi.

Aniqlangan markirovka munosabatlariga asoslanib, A. Rotkegel, birinchi navbatda, frazeologik birliklarning "mexanik tahlili" imkoniyatlariga asoslanib, sintaktik jihatdan aniqlangan tasnifni ishlab chiqadi. Uning fikricha, «sintaktik xususiyatlar sinflarga bo'linishning eng to'g'ri

mezon, sintaktik birikmalar esa so'z turkumlari birikmasi sifatida butun iboraning semantik birligini aniqlashda ishonchli belgi bo'lib xizmat qiladi. ba'zi so'zlar[8, B.125].

Anneli Rotkegel frazeologik birliklarni tasniflash uchun 4 ta sintaktik guruhni aniqlaydi:

- 1) Frazeologizmlar substantiv guruh sifatida (ot ishtiroki);
- 2) Frazeologizmlar ergash gap turkumi sifatida;
- 3) Frazeologizmlar bosh gap turkumi sifatida;
- 4) Frazeologizmlar fe'l turkumi sifatida.

Shunday qilib, A.Rotkegel turg'un fe'l-so'z birikmalarini asosiy sintaktik turlarga ajratadi. Bunday ko'rinishlar endotsentrik va ekzosentrik aniqlanish o'rtasida bo'lishi mumkin. V.Fleysherning fikricha, "tasniflashning bu sintaktik tamoyili, masalan, bir xil tuzilishdagi frazeologik birliklarni funksional-sintaktik belgilariga ko'ra farqlash imkonini beradi" [8, 127-bet].

"Tasniflash tajribalari tizimning dinamikasi va moslashuvchanligini tushunishga yordam beradi", deydi V. Fleysher[8, p. 116]. U o'zining "Zamonaviy nemis tilining frazeologiyasi" asarida semantik va sintaktik, shuningdek, strukturaviy va funksional tasniflash tamoyillarini taklif qiladi. Wolfgang Fleysher tasnifi frazeologik birliklarni nutqning ma'lum bir qismiga mansubligiga qarab alohida guruhlariga ajratishga asoslanadi. Olim frazeologik birlik va nutqning ma'lum bo'lagiga tegishli so'z o'rtasida quyidagi muvofiqlikni belgilaydi:

- 1) Frazeologizm so'z kabi gap tarkibida sintaktik vazifani bajaradi.
- 2) Frazeologizm alohida so'z bilan ifodalangan tegishli ekvivalentlar bilan bir xil morfologik va grammatik kategoriyalarga ega.
- 3) Frazeologizm valentlikka ega. "Fe'l" rolidagi frazeologizmlar bir valentli yoki ko'p valentli bo'lishi mumkin.
- 4) Frazeologizmlar ham so'zlar kabi gaplar tuzishda qatnashishi shart.

Tojik tilshunosligida frazeologik birliklarning tasnifi muammosi bilan N.Ma'sumiy, M.Fozilov, R.G'afforov, X.Jalilov kabi olimlar shug'ullangan.

Tojik tilshunosligida bu yo'lda ilk qadamni tilshunos N.Ma'sumiy qo'yadi [4, 145]. U frazeologizmlarni ikki guruhga ajratadi: fe'lli va o'tli frazeologik birliklar. Fe'lli frazeologik birliklarga u shaxs xususiyatlarini ifodalovchi birliklar (чашм дӯхтан, чашм андохтан) va ularning turg'un birlik va komponentlar uyg'unligi (таркибан рехта ва устувор) deb hisoblaydi [4. 149-150].

M.Fozilov "Frazeologik birliklar lug'ati" («Фарҳанги ибораҳои рехта») asarining muqaddimasida frazeologik birliklarni tuzilish tamoyiliga ko'ra guruhlab bergan. Ularning tuzilishi va tarkibiga ko'ra 8 turga ajratdi:

1.a) Fe'lli frazeologik birliklar: **«Гӯшти якдигарро хӯрдан», «Дасти касе боло шудан», «Гулӯи касеро равған кардан», «Сари калобаи худро гум кардан», «Кабоб шудан».**

b) Predlogli frazeologik birliklar: **«Аз чашм мондан», «Сари касе ба осмон расидан», «Аз роҳ задан», «Дар тағи гап мондан», «Дар тарозуи ақл баркашидан».**

2. Juft so'zli frazeologik birliklar: **(Дидаву-дониста, гашта-баргашта, нарезонда-начаконда).**

3. a) Substantiv frazeologik birliklar: Алихӯчаю Хӯчаалӣ, олам гулистон, сиру пиёз».

б). Predlogli frazeologik birliklar: **(Санг дар дил, Сар то но, Аз хок берун, Ба чашм, Дар тағи коса нимкоса).**

4. Turli izofali frazeologik birliklar: (Ибораҳои фразеологии гуногуни изофӣ): **«Чашми танг, Хаёли хом, ноомади кор, бо чашми чор».**

5.a). Juft frazeologik birliklar: **«Андак-андак», «Чаҳон-чаҳон», «Шартшарт гуфтан».**

б) **«каму-беш», «Сару-сомон», «Тахтаю-тирак», «Харчу-марч», «Овозаю дарвоза кардан», «Росту орошт кардан».**

8. Xohish, niyat, qasam, a'nosidagi birliklar: **«Роҳи сафед», «Саратро аз санг кунад», «Хок гуру зар бардор» [7, 13].**

Uchunchi guruhga M.Fozilov substantiv frazeologik birliklar tegishli deb hisoblaydi va ularni ikki kichik guruhchalarga o'tli frazeologik birliklar (олам гулистон, сиру пиёз) va predlogli o'tli frazeologik birliklar **(Санг дар дил, сар то но, аз хок берун, ба чашм, дар тағи коса нимкоса).**

TILSHUNOSLIK

U to'rtinchi guruhga turli izofet frazeologik birliklarni kiritadi: «Чашми танг, хаёли хом, ноомади кор, бо чашми чор». Tojik tilida nominal frazeologik birliklarning ajratilishi frazeologik birliklarni tarkibiy tasniflashda katta qadamdir.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tojik tilshunos olimi, R.G'afforov o'z tadqiqotida frazeologik birliklarni semantik deb atadi va uning tasniflash g'oyasini ilgari surgan. U frazeologik birliklarni uch katta guruhga ajratgan.

Frazeologik sintez. Bu guruhdaga iboralarning tarkibiy komponentining ma'nosiga qaralmaydi, chunki ular ular o'zining asl ma'nosini yo'qotib, ko'chma ma'noda qo'llaniladi. TAbiiyki, ularni semantic jihatidan bir butunlik sifatida olamiz va integral ma'nosi har bir alohida komponentga mutlaqo mos kelmaydi: «Дил об хурдан, дил бардоштан».

Idiomatik ifodalar. Bunday frazeologik birliklarda birinchi guruhda bo'lgani kabi qatnashgan komponentlar o'z ma'nosida qo'llanilsa ham ualrdan chiqqan umumiy ma'no ko'chma shaklda foydalaniladi. (1, 69-71). «*мижа таҳ накардан, ба реша табар задан, пашша пар назадан*».

R.G'afforov uchinchi guruhga nom bermaydi, lekin uning avvalgi ikki guruhdan farqli jihatlarini ko'rsatib beradi. Bu guruhga u ma'nosi qayta ifodalangan iboralarni kiritadi. Bunda komponentlarnin biri asl ma'nosida, ikkinchisi qayta talqin qilingan ma'nosida foydalaniladi: (*Устои гулдаст, гапи обдор, марди деекор, рӯзи сахт, мурғи пӯстканда, муши мурда, мушти обдор*).

R.G'afarov tasnifi mukammal emasligiga qaramay, frazeologizmlarni o'rganishda muhim manbalardan biri bo'lib xizmat qiladi.

likdan yiroq bo'lsa-da, shunga o'xshash asarlar orasida salmoqli o'rinni egallab, bizningcha, frazeologik birliklarni o'rganishda katta ahamiyatga ega. R.G'afforov frazeologik birliklarning uch guruhga: frazeologik birlik, idiomatik iboralar va uchinchi guruhni nomsiz qoldiradi, bu guruh frazeologik birliklarining predmet ma'nosi borligini qayd etadi. Bu tasnif frazeologik birliklarning barcha tomonlarini to'liq qamrab olmaydi va to'liq emas. U dastlabki ikki guruhni semantik tasnifiga ko'ra ajratadi, uchinchi guruh esa, garchi uni semantik deb atasa-da, strukturaviy nuqtai nazardan yondashadi. Birinchi va ikkinchi guruhda misol keltirishda fe'lli frazeologik birliklardan foydalanadi, nomsiz qoldirga uchinchi guruhga esa otli frazeologik birliklardan namuna keltiradi.

R.G'afforov tomonidan qilingan tasnif nominativ frazeologik birliklarning hamma guruhlarini to'liq ochib bermaydi va o'zi tasnifini semantik deb hisoblasa-da ular har doim ham so'z turkumlariga mos kelmaydi va uchunchi guruhini struktur jihatdan qaraydi.

Tojik tilshunosligida N.M. Shanskiy izidan borib, frazeologik birliklarni to'rt guruhga ajratgan X.Jalilovning tasnifi muvaffaqiyatliroq hisoblanadi. X. Jalilov frazeologizmlarni frazeologik qo'shilishlar, frazeologik birliklar, frazeologik birikmalar va frazeologik iboralarga ajratadi. U to'rtinchi guruhni kommunikativ va nominativ frazeologik birliklar deb ataydi. Shuningdek, u frazeologik birliklarning leksik-grammatik tasnifini ham taklif etadi va nominativ frazeologik birliklarning quyidagi turlarini belgilaydi:

1. **Substantiv FB** (дарди сар, барги сабз, кори хайр **нури чашм** (дорогой), **барги сабз** (подарок), **арақи чабин** (og'ir ish). 2. **Sifatli FB** (пусту устухон, кали номусак); 3. **Ravishli frazeologik birliklar** (нарезондаю начаконда, дар як чашм пӯшида кушодан); 4. **Fe'lli FB** (сар хам кардан, д дил бастан) (2, 22) **por-por рафтан** (*biror narsaga hayron, jim qaramoq*).

N.Ma'sumiy, R.G'afforova, M.Fozilov kabi turli olimlarning yondashuvlarini o'rganib, substantiv frazeologik birliklarning otlar bilan leksik-grammatik kategoriyalarga ko'ra semantik tasnifi bo'yicha o'zaro bog'lanishi masalasini topa olmadik. Biz X.Jalilovning tasnifini o'z ishimizda eng adekvat deb hisoblaymiz va bu tasnifni mazmunli frazeologik birliklar uchun qo'llashimiz mumkin;

Frazeologik birliklarning turli tasniflarini o'rganib chiqib, ularning tuzilishi nuqtai nazaridan quyidagi guruhlarni ajratamiz:

Fe'lli (verbal, ya'ni fe'l vazifasini bajaruvchi): *aufs falsche/ richtige Pferd setzen* (adashmoq), *ich denk/ ich glaub, mich tritt ein Pferd!* (ugs.) *Ausdruck der Überraschung* (ajablanmoq), *fein Steckenpferd reiten* (*biror ishni astoydil, qunt bilan qilmoq*), *weiße Mäuse sehen* (*mast bo'lmoq*), *-n (großen) Bock schießen qovun tushirmoq, katta xatoga yo'l qo'ymoq*). Tojik

tilida: арақи чабин рехтан, ба куртма нағунчидан, нўсту устухон шудан. 2) **Substantiv** (ot vazifasini bajaruvchi): *es hangt ein Pferd in der Luft* (g'ayritabiiy, ishonib bo'lmas ish), *das bringt e-n Gaul um* (qiyin vaziyat), *das hält ja kein Pferd aus* (og'ir ish), *das beste Pferd im Stall* (eng chaqqon ishchi). Tojik tilida: барои сабз, рӯзи сахт, устои гулдаст, кору хаўр. 3) **Sifatli** (sifat vazifasini bajaruvchi): *einen Pferd Magen haben* (yebto'ymas), *eine Pferdenatur haben* (kuchli, baquvvat), *arm wie eine Kirchenmaus* (kambag'al) *wie die Mouse im Speck leben* (pichog'i moy ustida, boy, ishi yurishgan), *Des Gartners Hund* (xiyonatkor). **Tojik tilida:** дар як чашм нўшида кушодан, дар як дақиқаи қирғизӣ, аз дилу чон, хуну чигар.

XULOSA

Shunday qilib, tilshunoslikda frazeologik birliklarning ko'plab tasniflari mavjud. Tahlil shuni ko'rsatadiki, struktur-semantik tasnifga asoslangan A.V.Kuninning tasnifi eng qulay tasnif hisoblanadi. Uning tasnifiga tayangan holda aytishimiz mumkinki, tojik va nemis tillaridagi frazeologik birliklarni o'rganish uchun aynan shu tasnifdan foydalanish mumkin.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Gafforov, R. Style and language of Rahim Jalil on the material of novel "Pulat and Gulru" / Gafforov R// Dushanbe, 1966 - 223p.
2. Jalilov, H. Structural-semantic peculiarities and syntactical functions of phraseological units in modern Tajik language / H. Jalilov.- Dushanbe, 1976 – 25 p.
3. Kunin, A.V. English phraseology (theoretical course) /Kunin A.V.M., 1970–324p.
4. Masumi, N. Outline about development of Tajik language literature /N.Masumi.- Stalinabad, 1956.-293p.
5. Molotkov, A.I. Basis of phraseology of Russian language/ A.I. Molotkov- M., 1977 – 280p.
6. Smirnitiski, A.I. English Lexicology/Schoolbook for students/A.I.Smirnitiski. M.: publishing literature in foreign languages.-1956.-260p.
7. Fozilov, M. Set expression dictionary/ M. Fozilov.- Dushanbe, 1963.- 952p.
8. Fleischer W. Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. Leipzig, 1982. Auflage. 250 s.